

IV JORNADES PEDAGÒGIQUES A L'EDUCACIÓ INFANTIL

PRINCIPIIS BÀSICS DE LÒCZY: MIRAR L'INFANT.

"EVOLUCIÓ D'UN EQUIP EDUCATIU. La seva formació Lòczy."

Equip Educatiu de l'Escola Bressol Municipal JM Céspedes.

Sant Adrià de Besòs.

1.- Introducció.

Volem compartir amb vosaltres el començament i l'evolució de l'equip educatiu del qual formem part. I, evidentment, com va començar aquesta mirada cap al treball d'Emmi Pikler. No som expertes, ni crec que mai ho siguem, ja que tenim la vivència que quan més sabem més coses ens qüestionem. Tan sols volem fer-vos partíceps de la nostra curta història que va començar l'octubre del 2007.

Normalment, al parlar del treball a Lòczy, ens centrem sempre en l'infant, en el desenvolupament autònom i en la seguretat afectiva. Parlem de l'infant i de l'adult que l'acompanya. Menys vegades aprofundim en el treball d'equip que sustenta aquests principis. En quin és aquest treball que, a partir del dia a dia i de la vida quotidiana, es fa.

Ens referim a:

l'observació- la reflexió/discussió- la planificació- la revisió de la pràctica

Aquest treball permet un mínim de continuïtat en com estar presents i com és la relació en els moments d'atenció de tot l'equip. I alhora permet progressar a cada educadora en la seva competència professional, cosa que possibilita acompanyar i sostenir millor l'infant en la seva autoconstrucció com a persona.

Fent una mirada a Lòczy veiem que formen a les persones educadores abans d'estar amb els infants, que hi ha un equip amb persones especialitzades en diferents disciplines: psicologia, pedagogia, pediatria, que contenen el treball de les educadores i donen suport amb la seva mirada externa i menys implicada amb el fi últim que uneix tota aquesta tasca i que és afavorir el benestar dels infants (afavorint el benestar de les educadores). Ens sembla que aquest plantejament és bàsic i, si bé nosaltres no tenim aquest equip a l'escola, si que comptem amb el treball en xarxa que permet poder aprofitar els recursos de la comunitat: psicòloga de l'EAP o del CDIAP, pediatre de l'Àrea Bàsica de Salut, assessoraments i supervisions. Però sobretot el treball d'equip que fem en el dia a dia i amb una trobada setmanal.

L'equip del qual formem part, va començar a construir-se a l'octubre de 2007, després d'un concurs d'oposició sobre la base d'un model previ. Moltes de les persones que vàrem aprovar ens coneixíem de les trobades de Xarxa d'educació infantil i ens trobàvem sovint a events relacionats amb l'educació i en cursos de formació. Volem assenyalar això perquè, malgrat les distàncies pensem que ja vàrem partir d'unes inquietuds comunes i ens unia les ganes de millorar la nostra pràctica i, per tant, el benestar dels infants a l'escola.

A l'equip som 14 persones amb edats compreses entre 26 i 56 anys (molt repartit). Tothom té la mateixa categoria professional (i sou). Pensem que fem la mateixa feina i que els infants no hi entenen de categories: totes eduquem. Hi ha una persona que coordina i que, junt amb una altra educadora, porta els Espais Familiars amb quatre grups de famílies, en total 40 famílies. Hi ha 12 educadores a l'escola bressol que treballen en parella educativa en 6 grups d'infants

Vàrem poder estar treballant tot un mes abans de que comencessin els infants i les famílies. Això ens va permetre conèixer-nos, poder assentar unes bases imprescindibles, (concepció d'infant, relació amb famílies, treball en equip en constant formació, on tothom és escoltat i considerat) i poder veure els beneficis del treball en equip.

A part d'aquest treball previ que trobem decisiu per assegurar un mínim de coherència i cohesió en el projecte que iniciàvem, veiem com un valor la diversitat dins l'equip. Diversitat de *formació inicial i continuada*, d'anys *d'experiència* (el que també vol dir d'edats), de *qualitat* d'experiències.

2.- El treball en equip, punt de partida.

Des d'un inici l'equip d'educadores i educador ens vam plantejar la **concepció d'infant**: quin infant volem acompanyar a ser i a créixer? Un ésser autònom, lliure, amb iniciatives i confiança en ell mateix, en el seu entorn, en les seves competències. Amb capacitat per pensar i elaborar estratègies. Un ésser obert i sensible, comunicat i solidari.

O un ésser obedient, dependent, sotmès al reconeixement permanent de l'altre. Amb por al càstig i desitjos de recompenses. Un ésser competitiu, i rivalitzant per ser el primer.

Quin adult acompanyarà aquest infant? Un adult amb capacitat d'observació, amb capacitat d'escolta, que sap donar temps, que acompanya amb les paraules precises i un to de veu adequat. Que no imposa, sinó que possibilita i ofereix, tenint en compte les individualitats.

L'eix que facilita a l'infant aprendre a viure, relacionar-se i conèixer és la **vida quotidiana**, que permet a l'equip organitzar les diferents propostes educatives per ajudar a l'infant a satisfer les seves necessitats bàsiques, a desenvolupar les seves capacitats motrius, cognitives i afectives.

Cal assegurar el benestar de l'infant, que se senti segur i equilibrat emocionalment, donant-li una relació afectiva privilegiada que generi un clima de confiança. Necessita relacions estables i regulars amb les persones que en tenen cura, amb una atenció el més individualitzada possible, que li ofereixi models i valors culturals i li permeti inscriure's en la societat.

La comunicació i l'intercanvi amb les **famílies** el considerem com a un element fonamental per comprendre i acompanyar l'infant. L'equip educatiu entenem que cada família és una font de diversitat que cal respectar. Sabem que hem de

plantejar diferents canals comunicatius per aconseguir la major participació d'aquestes en la tasca educativa. Un altre canal de participació de les famílies a l'escola és a través del Consell de Participació. La família i el personal educador ha de cooperar i conèixer-se mútuament per acompanyar als infants en la descoberta del món que els envolta.

Creiem que el **treball en equip** és fonamental, ja que totes les persones educadores tenen el seu paper dins l'escola, i és a on es cohesiona i es dona continuïtat el nostre projecte educatiu de centre. Per tant, cal que aquest personal tingui una sensibilitat, una formació continua i un esperit crític, obert, flexible i innovador.

Oferim un model de **parella educativa**, dues persones educadores i responsables per cada grup d'infants, que compartim la tasca professional i permet l'atenció a la diversitat d'infants i famílies. La parella educativa comparteix i construeix amb la resta de l'equip de l'escola l'organització de la vida quotidiana.

I ens permet treballar amb educadores i educador **referents** per als infants (la meitat dels infants del grup els "portarà més al cap" una educadora referent i l'altra meitat l'altra). L'educadora o educador referent és la persona que acompanya a l'infant i li dóna seguretat, qui comparteix amb l'infant els moments més íntims, acull a la família, es preocupa per la creació de vincles afectius, coneix molt bé l'infant i pot donar-li en cada moment el que necessita.

L'equip educador ens qüestionem la nostra tasca educativa diària per tal de poder avançar en aquest projecte d'escola. Els referents teòrics ens serveixen per reflexionar altres mirades, experiències, investigacions, que aprofundeixen en el coneixement de l'infant. Referents de diferents àmbits i èpoques que ens descobrim uns als altres. Des dels clàssics Vigotski, Françoise Dolto, Bowlby, H. Wallon, fins a Loris Malaguzzi, Elinor Goldschmied, Penny Ritscher, Elena Lobo, Philippe Merieu, M. Pérez Sánchez, Alfredo Hoyuelos, Emmi Pikler, Myrtha Chokler...

3. La formació de l'equip. L'interès per Loczy.

Quan es forma l'equip hi ha dues educadores que habien fet cursos i rebut assessorament sobre la pedagogia d'Emmi Pikler. A partir d'aquí transmeten l'interès cap a aquest treball a la resta de l'equip. Algunes educadores fan formació sobre Lòczy a l'Escola d'Estiu de Rosa Sensat que posteriorment comparteixen amb l'equip. Més tard tot l'equip fa un curs de formació "Respecte a l'infant, autonomia, vida quotidiana..." amb la Montse Fabrés a l'escola.

El que ens va copsar d'entrada del treball a Lòczy és que coincidia amb la nostra concepció d'infant, i a més:

- Desenvolupa una pedagogia des del bressol, on el centre és l'infant, i l'adult (en la mesura que pot) s'adapta a ell.
- Desapareix la dicotomia entre el que és educatiu i el que és la cura dels infants. En tota acció de cura hi ha una acció educativa i en tota acció educativa s'ha de tenir en compte la cura dels infants.
- Ens descriu una experiència de grup, igual que tenim a l'escola, encara que hem de tenir en compte les diferències entre la seva realitat com a orfanat i la nostra com a escola, (sobretot entre una experiència "sense" famílies i una amb famílies).
- Es basa en uns valors que són essencials pel desenvolupament de l'ésser humà : moviment lliure i vincle estable.

Per poder tenir sempre present aquests valors d'una manera coherent en la vida de l'escola bressol, és bàsic: observar, reflexionar i discutir, planificar, i revisar la pràctica, com també ens mostra l'experiència de Lòczy.

Aquesta manera de fer ens permet :

- Compartir amb la resta d'educadores allò que afecta l'infant.
- Tenir punts de vista diferents quan una altra persona (sigui de l'escola o

de fora de l'escola) observa.

- Crear una proximitat amb l'infant que afavoreix la relació a la vegada que també ens permet després de la posterior reflexió, prendre distància o perspectiva de la situació.
- Afavorir la comunicació entre les educadores, indispensable per construir un projecte educatiu coherent amb tot l'equip i una vida quotidiana amb continuïtat i que sigui estable.

Aquest procés l'entendem a nivell individual, a nivell de parella i a nivell d'equip. En la nostra experiència veiem que és un procés lent, que anem construint a poc a poc... En l'equip hi ha una dificultat per registrar les observacions de manera escrita, en canvi ens és més fàcil utilitzar la documentació (imatges i filmacions) com a eina d'observació.

4. Reflexió final.

Quina inquietud ens fa voler millorar la nostra pràctica, el nostre saber?

Essencialment, el benestar de l'infant.

Pretenem no haver d'estar amb l'infant de manera improvisada, seguim els nostres instints o intuïcions. La nostra feina d'acompanyar l'infant en el seu desenvolupament és molt seriosa, i hauria de ser rigorosa en exigència. Volem anar cap al coneixement cada cop més profund de l'infant, i poder acostar els treballs d'investigació a la pràctica. I, alhora, servir-nos de les observacions per qüestionar-nos el dia a dia, qüestionar-nos des de l'organització fins a la nostra actitud.

Si una cosa ens ensenya Lòczy en el que és el treball de reflexió d'equip, és a "qüestionar-nos el que sempre s'ha fet així" i preguntar-nos quins fonaments sostenen la nostra pràctica diària.

Alhora, pensem que el nivell d'aprofundiment en els conceptes que es fa a Lòczy són els pilars de la seva pedagogia (possiblement un passat molt proper a la psicoanàlisi avaluï aquest fet que permet justificar amb fonament i

contundència el que es reflexiona, el que es pensa, el que es fa). És inusual en l'educació que coneixem, on tendim a quedar-nos a la superfície

Com ja hem dit, el treball en equip permet també el nostre creixement com a professionals, un camí que mai s'acaba però en el que sempre anem avançant. I a vegades fent algun pas enrere per continuar amb més seguretat (com els infants).

I per acabar una reflexió que ens recorda la nostra responsabilitat vers l'infant i on aquesta es concreta:

"El temps e l'infant és infinit, l'instant de malestar o de patiment és infinit. Com així també el d'alegria. Vivències que deixen patxada. Obren o tanquen al món. Això implica pels adults, la família, els professionals, la societat, una gran responsabilitat i un extraordinari desafiament. Perquè és en els més petits detalls de la vida quotidiana que es concreten o naufraguen les més belles teories"

Agnes Szanto